

L a t w e e f c h u   N w i s e s .

Nr. 9. Zettortdeenâ 3schâ Merz 1849.

W e h k s , M e j a l s u n L i l a .

Juhâ, kurreem wehl ja unibas mihliba
No debbesim firdis irr dohta!

Wissdabrgaka pehrle un rohta,
Lai irr pee tahs klastu u sti z z i b a !
Tad seedehs jums laime pastahwiga;
Ja nè, tad zaur mihlibas = leefmahm,
Juhâ aiseefet pohstâ ar breefmahm!

It tabli ais jubras us seemeli
Norwegeru rohbeschu = mallâ, —
Kur seemâ fahst tibri bes galla —
Irr pilsehts, ko nosauz par Dronteimi.
Tur dshwo arr' kristigi zilweli,
Un puischi un meitas un seewas,
Tâ pat, kâ mehs behrni no Gewas.

Tur zilweli jauni arr' mihlejahs,
Un meitas, kas skaitas irr, slawe;
Bet daschs zaur tahm aiseet arr' nahwe.
Tad klauseetes, kas tur reis gaddijahs,
Un mahzetees, kâ tas teem isdohdahs,
Kas tiklai pehz skaituma rauga,
Un ne pehz ustizziga drauga.

Tur mihliga meitina dshwoja:
Tâ bija tik skaita un jauka,
Kâ waffarâ pukkite laukâ.
Turklast arri skalta no auguma.
Kas minnu til pilsehtâ redseja,
Tas teiza to daisu un mihsu.
To sauza par Rohsiti Lilu.

Gan daudseem ta firdi eekarfeja;
Bet jaunekli diwi tur labbi
Bij Wehks un Mejals. Tee abbi
Pahr wisseem scho Rohsiti mihleja,
Un fleppen par bruchti jau turreja.
Irr Lila tohs warreja mihleht —
Teem firninu labpracht nowehleht.

Un Mejals bij laipnigâ un gohda = wihrs:
Tam ihsti bij mihliga dabba,
Un walloda gudra un labba;
Turklast tas bij firdi kâ dsintars tibrâ,
Un arri no wisseem isflawehts wihrs;
Til dsibrâs un ballâs til lustigs
Ka daschs labs, wansch ne bij — nedj muttigs.

Bet Wehksam wissur bij walloda,
Un kad wansch starp seewischkeem nahza,
Tad ihsteni tehrseht wansch sahza,
Un zittus tad allasch aprunnaja,
Bet sewi arweenu usleelija;
Un to wansch til gudri islikka,
Ka wisseem to klausitees tikka.

Tê Rohsite patte ne sinnaja
No abbejeem kurru nu mihleht —
Kam firdi us muhschibu nowehleht.

Sirbs = dibbeni balsâ tai eestanneja:
Pee Mejal' paleezi, tam mihliba
Irr firdi, kas zeeti pastahwehs,
Lihds schkirti juhs tapseet no nahwes.

Scho balsi ta klausibt gan apnemmahs,
Un firdi, kâ bruchtite mihsa
Jau Mejalam nodewa kiblâ.
Bet kad pa.daubâs rahmi schis weefibâs,
Un kluffi starp draugeem ween turrejahs,
Tad Lilas firbs sehra palikka:
Ne zil wairs to mihleht ne tikka.

Bet kur tik schi Wehku redseja,
Woi dsibrâs pee scheklina salda,
Woi spehlejam kahrtes pee galda,
Tur brammanna azzis un walloda
Tik warren schai meitinai patikka,
Ka Mejalam wissai atrahwahs,
Un Wehksam weenam palahwahs. —

Tâ bija nu Wehks — ja Wehks ween tas,
Ko Rohsite firninâ flehdsâ,
Un oplamt un pabutschocht mehdsâ.
Bet Mejals it kluffinam atkahpjahs.
Ne buht wansch par Lilu ne dusmojahs;
Tik teiza: kâ liktens to nolemm,
Tâ katram par labbu irr janemm.

Bet Wehks. — Schis wairak ne sinnaja
No preeka, kur prahtu wansch lifka,
Tik lohti tam Lila patikka.
Tohs waigus, kas rohsehm lihds seedeja —
Tahs azzis, kas pehrlehm lihds spihdeja —
Wansch wehlejahs eerih tohs eefschâ,
Kad Lila tam stahweja preekschâ.

Nu Rohsite tehwan to fazzija. —
Schim Wehks til labbi patikka
Ka tuhda ar meeru palikka,
Un mahjâs to wedda, faderreja
Ar meitinu sawu, un dohmaja:
Nu bruchtganu teescham it labbu
Schi mihliga meitina dabba.

Pehz mehnescheem sefcheem jums kahsas buhs:
Tik gaidet ar preeku to deenu,
Kur saweenohs a b u s par w e e n u .
Al, woi til ilgi wehl kaweseet muhs!
Teiz Wehks noskummis. — Tas grubti mums buhs!
Kam lifseet teem gaidiht? Tehws dsirdi!
Kam mihliba kwehlo jau firdi!

Al, woi tâ jau degg eefsch jums mihliba,
Ka gaidiht to deenu ne warreet? —
Nè, behrnini mihsli, tâ darreet,
Kâ weztehwu = tehwi jau darrija.
Gan kohpâ juhs tikseet. Schai zerribâ
Jums deeninas ahtri aistezzehs,
Un mihlibâ saldi tad smelkehs.

Weshkam nu bija gan jalkausa,
Un kà tehws bij sazjijs, jadarra;
Bet firdi un prabta un gorrà,
Tam Lila un Lila ween stahweja.
Un kad tee woi ehda, woi zeraja,
Tad wehlejahs: kohpà kaut tiktu,
Un muhschigi kohpà paliktu.

Tà mehneschi diwi teem aisgahja,
Kà stundina puffu = paleijàs.
Kur mihligi preeki uesmeijahs.
Bet ak, pehz schi laimiga brihtina
Wairs Lila ne bija tik preeziga:
Tai aztinas palikka mahjas
Un raudam to redseja mahjàs.

Nu, kas tad scho laimi teem maitaja?
Kam meitina raudaht nu sahja?
Zaur Wehku behdas tai nahja!
Zik karsti winsch pirmal' to mihleja,
Tik aukstaka firds tam nu palikka.
Winsch dauds wairs pee Lilas ne fittahs,
Kaut schi wehl mihleta schkittahs.

Bet kad nu to Rohsite redseja,
Kà mihlakais gribb no tahs atstah,
Ne kur ta ne spehja wairs nostah!
Tai meesas un firsuina trihzeja,
Un affaras fraumechm ween ritteja.
Tà wehlejahs: nahw e kaut nahktu
Un isglahbt no kauna to sahktu!

Un kad ta wehl Wehku kur redseja,
Woi dahrsà, woi maltiti ehdam,
Woi zittur ar tehwu kur sehdam,
Tad winna to zecti ueluhjoja,
Kai tas jel, ko sohlijis, apdohma.
Bet Wehks nolaidees atrahwahs,
Neds azzis wairs stattitees lahwahs. —

Al nabbaga meitin! kur nu taws preeks?
Kur irr nu taws mihlibas = saldums? —
Tas irr nu taws dshiwibas rubktums!
Taws mihlais nu rahdahs kà sweschineeks!
Ja wairak! — kà staugis un prettineeks!
Kursch temi nu eepreezchs behdàs!
Kam suhdsefi sawas firds = ehdas? —

No rubktahm firds = sahpehm tà pahruemta
Kà ne kur wairs glahbtees ne spehja, —
Kaut ahra sneegs greesdamees frehja, —
Tà zehlahs, kad wiissi wehl gulleja
Un nogahja Wehka preeksch = nomimà;
Bet ak! tē pee winna eet eekschà,
Tas bij kà nahwe tai preekschà.

Sirds nabbadsei kruhtis tà puffsteja,
Kà, kaut gan bij durwis tur preekschà,
Wehks to sadfird:tu eekschà,
Ja buhtu winsch mahjàs un nomohdà. —
Pehz tatschu schihs bailes pahruwarreja,
Un klupdama eekritta eekschà;
Bet Wehks tur ne bija preekschà.

Kà nahwe, tik bahla ta atrittta
Us kreshlu un nopuhtahs kluffi:

Al mihlakais! kur tu nu effi? —
Trihs stundas kà libkis ta sehbeja.
Ar gaisminu Wehks tik pahrnahja,
Un Lilu ceraudsijs tur sehdam,
Winsch teiza, sarahwees no behdahm:

„Zel sakli man, woi ta irr gudriba,
Kà nakti pee mannim tu nahzi?“ —
„Al Weh! kad mihleht mann' sahzi
Preeksch mehnescheem diweem, — jel apdohma,
Zik preezigs tu biji, kad wakkarà
Es kahdà atnahzu pee tewis,
Tu wehlejees, ne sinn ko dewis!“ —

„Bet sakli, kad tehws muhs scheit atraftu?“ —
„Al! taggad tu tehwu peeminni!!
Ja Weh!, mans mihlais! woi sinni?
Kad eenahzis tehmu scheit satiktu,
Es tuhbal tam teiftu: t e w mefleju!
Al gahdaj't, kà laulati teekam,
Un gohdà un laimè paleekam!

Al! wehl ne weens bruhsgans naw Dronteimà
Saderretu bruhti atstahjis!
To kaunà pamettis — aisgahjis. —
Kad swehreji mannim, Deews dsirdeja,
Kà esmu es t a w a — to apdohma!
Woi melloht preeksch Deema tu eesi? —
Woi walgus ap kaklu man seesi?

Woi pasihsti, mihlais! to gredsewu,
Ko derribas = deenà man dewi:
Kà mihlesi manni, kà sewi. —
Woi dohma tu pahrlaust scho derribu? —
Tad drihsak mums abbeem firds pahrluhstu!! —
Al Weh! kam raudaht man lauji?

Nahz, un man no skunjahm israuji!“ —
„Tik tschabbina effi — ko behdajees?“ —
Teiz' Weh!, to apkampdams. — „Sakli?
Kà warri tu dohmaht tik trakli! —
Tew mihlejis esmu — tew mihlu pateef'!
Pagaidi lihds nospreesta deena atees.“ —
„Al mihlais! kam gribbi wehl gaidiht,
Kam behdigu firdi wehl baidiht!

Ja — dauds reis jau esmu nomannij'se,
Kà tewin wairs ne tihl mann mihleht,
Un zittai gribb firdi nowehleht!
Deews! ne dohd to redseht man pasaulè,
Kà saderrehts bruhsgans, ko mihlej'se
Kà sewi, no mannim' atstahtu,
Tad labbat tai nahwe irr klastu!!!“ —

„Nu brihnumš, zil dauds reis buhs swehretees,
Kà mihloju tewi nebedisoh?
Man wahrdi peekrubhtu to teizoh. —
Al mihla, tik druszin wehl pazeetees,
Lihds es us to buhschu sakaisjees.
Kam aztinas, firsuin, israudi?
Un mihlibu, skaisstumu saudi?“

„Weh!, woi teescham tu mihli mann' wehl?“ —
„Pateesi! — tik steidsees nu mahjàs,
Dirms laudis sahll fazeltees kahjàs,
Kà sajust ne weens to ne dabbu deemschehl!“

Wensch wedda to ahrâ. Ze nabbadse wehl
 Pee azzim tam flaidri nojehdja,
 Ra firdi wensch wiltibu flehdja. —
 Kurfch ganna aprakftihs tahs affaras
 Un gaudas un skumjas un behdas
 Un gruhtas nopuhtas, firds = ehdas,
 Ar kurrachm te Lila nomohzjahs?
 Zik tas ween, kas walda ais swaigsnehm — tas
 It taifnt eelikka tahs zeenâ,
 Un preekschâ zels atmakfa = deenâ. —
 Kad Lila Wehku ne redseja
 Pee galda, kad maltitê gahja,
 Tad behdiga tehwm usstahja:
 „Kur Wehks?“ — Un wezzais atbildeja:
 „Wensch schodeen us Alzenu aïsgahja.“
 „Aïsgahjis! — Pa gallam! — us muhschu
 Nu nabbaga weentule buhschu!“ —
 Un deenas un neddelas aïsgasja,
 Wet atpakkal Wehks ne nahja.
 Wensch eemihleht zittu kur sahja.
 Jau Dronteimâ wiffi to sinnaja,
 Un wiltibu tahdu nolahdeja.
 Pats Lilas tehws gruhtâs firds = ehdas
 Nogramma to dsirdejs. Uk behdas! —

Pehz deenahm trim tschetrachm, kad behdigi
 Schee maltiti ehst jau eefahja.
 Brangs, mihligs jaunâ zilweks eenahja.
 Bij Mejals. — Uk kahdi scheem brihnumi! —
 Pehz labdeenâs teiza tas laipnigi:
 „Dausf apfahrt es runnah ne nahku,
 Tehws, meitiâu prezzeht es nahku.“

„Uk,“ „fazzija wezzais, „woi ne sinneet?“ —
 „Gan sinnu, ka wiltineeks — blehdis,
 Jums gohdu un flawu apehdis,
 Un nakti aïsbekhdis — pee zitta grihb freet,
 Mismirdams, ka sohdba pakkal tam eet.
 Wet tapehz ne isnihtsteet behdâs.
 Deems apremdehs juhfu firds = ehdas.

Gan sinnu,“ — us Lila wensch runnaja, —
 „Kas mihledams juhâ irr peekrahpis,
 Un faderrechts wahrdû pahrlahpis.
 Wet tapehz, ka wiltneeks juhâ mahniâ,
 Woi dsihwofeet muhscham firds = skummibâ?
 Nodohbeet man firdi, tad stahsees
 Schihs behdas un labbi jums klahsees.“

It swehti tam sneegdama rohziu
 Nu Lila isfauza: „Deems dsirdi!
 Tas nospeesch un falausch man firdi,
 Ka atstahju juhfu firds = mihlibu.
 Wet nu es juhâ mihleht wairs ne drihtstu!
 Zik ilgî mans bruhzgans wehl dsihwohs,
 Sirds asoti zittu ne mihlehs!“ —

Pehz ne dausf deenahm tas gaddijahs tâ:
 Mîs Dronteimes Nihdes = upp'mallâ
 Weens staigaja dehmigs bes galla.
 Us kalnu lahpt augfcham wensch zerreja,
 Wet gruhta firds wilka to eelejâ.

Wensch nurdedams atpakkal nahja,
 Un sefri patrallinaht sohja.

Tâ weens pats tur dohmigi staigadams
 Wensch dsirdeja pakkal sew tschabbam
 Un stattijahs turpu ar abham:
 Weens nahja tam pakkal fo warredams,
 Un til fo to uppmallî panahkdams,
 Zik zeeti tam stattijahs azzis,
 Ka palikka wensch kâ aïsmazzis.

„Labwakkar jums Weh!“ — tas runnaja —
 „Taf weenreis juhâ nahkufchi mahjâs.

Wet fallcet jel, kâ jums nu klahjahs?
 Nu ne esmu redsej's juhâ pilssehtâ.
 Woi tihscham kur flehpsjeetes nomallâ?“ —
 „„Kam flehpschohs?““ — Tâ Wehks atteiza,
 Un nosahrzis probjam eet fleidsa.

„Kam?“ — Mejals it dsefri atrunnaja. —
 „Ar to mehâ wehl gallâ ne tiksîm.

Wet fo mehâ schè leijâ paliksîm?
 Tur augfcham irr jauki — tur Dronteima
 Ar wiffi it flaidri irr redsama,
 Ko mihiejam, nihdam un zenam.
 Nahz — lai us to kalnu mehâ leenam!“ —

Wehkam spehks truhka tē atbildeht.
 Afsihrnees wensch pakkal tam willahs,
 Un par to nemeerigs isliffahs,
 Ka pret'neeka ahs bij warrej'se speht
 Schai weentula weetâ to usmekleht.
 Taf gahja. Kad kalnâ tee nahja,
 Tad Mejals tâ runnah eefahja:

„Woi redseet to mihligu Dronteimi?
 Uk, zil man to redseht irr preeka!
 Bes winnas man wiffi naw ne neeka!
 Tur eekschâ ta dsihwo, fo firsniâ
 Es mihlej's un mihleschu muhschigi.
 Zik jauki tee nammi! — leez wehrâ.
 Tur dsihwoht irr laime bes mehra!

Raug, labbjâ rohâ taws tehwa = namâ!
 Skatt', kahda ta maktiga ehka!
 To redsoht no preeka firds lehka.
 Wet kâpehz tu skattees tâ drebbedams?
 Taws tehws irr it laipnigâ, un dsihwodams
 Wensch besgohscha zeltus naw gahjis,
 Neds gohdu un flawu atstahjis.

Un kreisajâ rohâ mans tehwa = namâ; —
 Gan newaid til maktiga ehka!
 Tas tapehz: tehws wez un bes spehka.
 Jau ilgî man weenam tas apfohpyamâ.
 Wet schogadd tas mannim naw eefpehjamâ,
 Un firds = sahpes, behdas un mohkas
 Man darrij'schas gurdenas rohkas.

Un widdû — tur arri namminu reds,
 Wet tohs, kas tai dsihwo — tohs gaudas
 Rauns, firds = sahpes, waimanas, raudas,
 No rihta mohdina — wakkarâ sedf.
 Teem preeka = un laimes = faule ne lezz;
 Woi Deems teem schahs behdas uslizzis,
 Seb woi tas zaur zittu notizzis?“ —

Pehz brihtina Mejals wehl runnaja ta:

„Zel fakti, ko pelna tahds blehdis,
Kas gohdiqeen gohdu apehdis?
Ko swebrej's — pahrlapjis, un negohda
Eegruhdis firmgalwi un meitiaw ta?
Sakk', moi tahds ne pelna, la nahktu
Kahds, kas par to atreebtees sahktu?“

„„Ko? — Schodeen pee manniat tu atreebtees?““

Winsch sa-ihdis teiza. — — „Pateesi!

Tu dshwos no schihs weetas ne eesi!

Par lilas atreebtees es usnehmees,
Un wihrs schis pee wahrda arr turresees
Daudf labbaki, ne ka tahds blehdis,
Kas gohdu un wahrdu apehdis!

Sche pistoles! — Abbas irr lahdetas!
Nemmm weenu! — Tur leijs, upp'malla,
Lai liktens mums laimi isdalla!

Kursch krittihs, to straume tad paglabbahs!“ —

„„Al Mejal! moi!““ — — Wehks wehl eesauzahs.

„Ne wahrdu! — Nemm pistoli aschi! —

Us sohlu peezpazmit! — Nu knaschi!“ —

Nu pretti weens ohtram tee stahweja
Un Mejals usstaktoht us debbes?

Jesauza: „Kas nahwes dehl drebbehs!“ —

Tad kruhtis weens ohtram noturreja
Un speeda. — — Te Wehks wairs ne bija;
Tik affinu-lahses bij krauja,
Bet meesas jau nogrimma strauja.

Ar reebigahm behdahm nu atstahja

To Mejals, un pilsehtâ nahza.

Bet wissur drihs parunnaht sahza:

Ka Wehks pagallam. Lai mirris laut ka.

Pehz upp'malla lihki arr atradda.

Ka mirris winsch, atrasts ne tappa,

Un lihki paglabbaja kappâ.

Tak kapp'mallâ dasch labs ta nopuhstahs:

Reds! blehdneckam blehdneefa alga!

Kas gohdigus laudis bij walga

Eekrahpis; pats walga pehz atraddahs!

Deems, pasarg ikkatru no wiltibas!

Lai baggats — lai nabbags pa gohdam

Ja dshwo, lai isbehgt warr sohdam! —

Kad bija schabs breefmas pahrgahjuschas,

Un wissi jaw weera palikka,

Tad schur — tur ta parunnahts tikka,

Ka Mejals ar Kohiti mihlejahs.

Ne ilgi, tad arri eeksch basnizas

Tohs dirdeja ussauzam swehti,

Ko dasch labs ne tizjeja lehti.

Tik pilla to swehtdeen' bij basniza,

Ka ruhmes wairs ne bija eekschâ,

Kad wedda to altara preekschâ.

Bet ak! pehz schi swehtiga brihtina

Teem laulibas = laime drihs isjudda!

Jo Lila jo deenas nobahle,

Ka ruddeni pukkes un sahle.

Pehz mehnescheem dirweem schai lauliba

Schi seewina nakti — it wehlu

Noskupstija pirmdsimtu dehlu.

No grubtahm firds = sahpehm samohzita,

To skubstocht, tai dshwibas = dwaschina

Jegahja: un beidsamâs mohlâs

Ta paschlukka Mejala rohlâs.

Ar Deewu! ar Deewu! mans mihlakais!

Tew nowehlu laimi un preeku!

Zaur tewi nu meera aismeeгу!

Scho behrnu, kas taggad mans nahwetais

Usaudsini gohdam! Wisedahrgakais!

Zaur winnu tu saudefi seewu! —

Ar Deewu! mans mihlais! ar Deewu! —

Nu galwinu lehnam ta nolaida

Us Mejala kruhtim, un swehti

Jedstiffa it kluffi un lehti.

Un Mejalam pasaulê atstahja

Scho behrnu, kas bija ja = audsina,

Un muhschigas firds = sahpes — launu

Ka atreebis launu ar launu. —

Ko zilwekam palihds schai pasaulê,

Kad ne sinn', ka dshwoj's winsch buhtu,

Ja firdi padarriijs grubtu?!

Al tapehz, lai katris, kam dwehsele,

Ustizzigs uu taisnis irr allasch schê,

Tad laime tam abra un eekschâ

Buhs scheitan un debbesis preekschâ!

E. D.—g.

Zittas sluddinaschanas.

Lai 20ta Webruar wakkara irr us ta zellu no Ribgas us Jelgawu no Dlainas Jahnu krobga melns firgš saqts, kaltâs ittu jaunâs nemahletâs kammanâs ar labbeem kreewurikheem, bruhnu kreewu lohku un pihtu siksnu grohschu eejuhkts. Tas firgš irr 7 gaddus wezz, melns, wissas 4 kahjas baltas, us krusia labbâ pussê winnam irr leela balta sritspa un us kreisa preeksch=plezza leels baltê plekkis, aste tam irr ihja; winsch irr labbi barrohts un wiina wehrtiba 45 rub. f. Tannis kammanâs bija 7 kreima enkures, dekkis no melnahm un pellekahn eggehni pihts, 2 jaunâs johstas, 1 pahris karpju, 5 mahrzinas kappejas un 10 mahrzinas zulkura. Tas saglis bija jaunâs zilweks, Wahzu drahnâs gehrhts, un irr us Jelgawas pussi brauzis. Kas par scho sirgu Emburgas mohderneekam Pehtersohnam taisnu sinnu dohd, dabu 5 rub. f. pateizibas naudas.

Pichlau lunga fabrikê Etrâdesmunischâ pee Ribgas warr seewischki pee dshju tihschanas ar brikwu kohrteli un 1 rbl. 25 kap. lihds 1 rbl. 50 kap. f. par neddelu darbu dabuht.

Es zaur scho sinnamu dârru, ka es sawu ammata weetu no mannas mahjas Swehtes eelâ us Leelo eelu, dreimanna Seuffertu lunga nammâ, ne tahl no tirguš platscha pahrzehlis esmu, un luhdsu ir us preekschu, ka lihds schim, manni ne aismirsk. Par labbu darbu galwo mans wahrds.

Woelste, pulstenu-taisitajs Jelgawâ.